

Jämsän kaupungin laaja hyvinvointikertomus vuosilta 2021–2025 ja -suunnitelma vuosille 2026–2029

Sivla 16.06.2026
531/00.01.02/2026

Valmistelu hyvinvointikoordinaattori Tiina Riihinen, puh. 050 384 8523

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuuluu kunnan keskeisiin lakisääteisiin tehtäviin kuntalain (410/2015) 1 §:n sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6 §:n mukaisesti. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Työtä toteutetaan poikkihallinnollisesti eri toimialoilla sekä yhteistyössä hyvinvointialueen, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi kunnassa on valmisteltava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma.

Jämsän kaupungissa hyvinvoinnin edistämisen vuosisuunnittelu on toteutettu toimialoittain talousarvion yhteydessä ja vuositasonen raportointi puolestaan tilinpäätöksen yhteydessä toimialoittain. Kerran valtuustokaudessa laaditaan laajempi lakisääteinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma (Jämsän kaupunginhallitus 2.10.2017, § 232).

Jämsän kaupungin laaja hyvinvointikertomus vuosilta 2021–2025 ja -suunnitelma vuosille 2026–2029 on valmistunut ja on tämän pykälän oheisaineistona. Asiakirjan ensimmäisessä osassa kuvataan jämsäläisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kehitystä valtuustokaudella 2021–2025 niin indikaattoritiedon kuin osallistamistoimien tuottaman kokemustiedon valossa sekä arvioidaan edellisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Toisessa osassa esitetään valtuustokauden 2026–2029 hyvinvointisuunnitelma tavoitteineen, toimenpiteineen ja arviointimittareineen. Kolmannessa osassa kuvataan asiakirjan laatimis- ja osallistamisprosessia.

Samaan asiakirjaan on yhdistetty myös muita suunnitelmia ja ohjelmia. Suurimpana liitettynä kokonaisuutena on lastensuojelulain (417/2007) 12 §:n mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon lakisääteisesti liittyvät myös opiskeluhoitosuunnitelmat esiopetuksen, perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen osalta. Päivitetyt opiskeluhoitosuunnitelmat ovat tämän pykälän oheisaineistona.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman lisäksi asiakirja sisältää suunnitelman ikääntyneen väestön hyvinvoinnin edistämiseksi, ehkäisevän

työn (ehkäisevä päihdetyö ja lähisuhdeväkivallan ehkäisytyö) suunnitelman, liikkumisohjelman sekä turvallisuussuunnitelma arjen turvallisuuden ja ennaltaehkäisevän toiminnan näkökulmasta. Ehkäisevän työn yleinen suunnitelma on tämän pykälän oheisaineistona, mutta kauden 2026–2029 ehkäisevän työn tavoitteet ja toimenpiteet on kuvattu hyvinvointisuunnitelmassa arjen turvallisuuden teeman alla ikäryhmittäin.

Jämsän kaupungin strategia on päivitetty ja hyväksytty kaupunginvaltuustossa 17.11.2025 (§ 53). Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2029 toteuttaa osaltaan strategian “Hyvinvoiva ja turvallinen kaupunki” -kärkitavoitetta.

Suunnitelman valmistelu on perustunut indikaattoritietoon, asiantuntijatietoon, kuntalaisilta ja järjestöiltä saatuun kokemustietoon sekä laajaan poikkihallinnolliseen yhteistyöhön. Valmisteluprosessin aikana on tehty yhteistyötä myös kaupungin vaikuttamistoimielinten (vanhusneuvosto, vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto) kanssa.

Suunnitelman valmistelua on yhteensovitettu Keski-Suomen hyvinvointialueen alueellisen hyvinvointisuunnitelman kanssa yhteisten tavoitteiden ja toimenpiteiden vaikuttavuuden vahvistamiseksi sekä kunnan ja hyvinvointialueen välisen yhdyspintatyön tukemiseksi. Suunnitelman painopistealueet ovat Keski-Suomen hyvinvointialueen alueellisen hyvinvoinnin edistämistyön kärkiä mukaillen *liikunnallinen elämäntapa, mielen hyvinvointi ja osallisuus sekä arjen turvallisuus* ja myös eri ikäryhmiä koskevat tavoitteet ovat alueellisen suunnitelmaluonnoksen kanssa osin yhteneväiset. Tarkemmat tavoitteet ja toimenpiteet on kuitenkin määritelty paikallisten tarpeiden ja resurssien pohjalta.

Hyvinvointikertomuksen perusteella Jämsässä voidaan todeta olevan hyvät edellytykset hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen mm. yhteistyörakenteiden, monipuolisten peruspalveluiden sekä aktiivisen järjestö- ja harrastustoiminnan myötä – suhteellisen turvallisiksi ja rauhallisiksi koetussa ympäristössä luonnon lähellä. Keskeiset hyvinvoinnilliset haasteet liittyvät lasten ja nuorten hyvinvoinnin polarisoitumiseen ja syrjäytymisriskiin, työllisyystilanteeseen, väestörakenteen muutokseen ja väestön ikääntymiseen sekä toimintakyvyn, osallisuuden ja turvallisuuden vahvistamisen tarpeeseen kaikissa ikäryhmissä.

Hyvinvointisuunnitelmassa 2026–2029 lasten, nuorten ja perheiden tavoitteissa korostuvat terveellisten elämäntapojen vahvistaminen, elämänhallinnan ja osallisuuden tukeminen sekä syrjäytymisen ehkäisy. Tavoitteisiin liittyvät kiinteästi myös perheiden varhainen tuki sekä turvallisen kasvuympäristön edistäminen (päihdeettömyys ja väkivallattomuus).

Syrjäytymisriskin vähentäminen on nuorten aikuisten tavoitteissa keskeinen tema, jota ko. ikäryhmän muut tavoitteet osaltaan tukevat. Merkittävä osa nuorten aikuisten syrjäytymisen ehkäisystä tapahtuu kuitenkin jo varhaislapsuudessa ja nuoruudessa. Tämän vuoksi lasten,

lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin vahvistamiseen tähtäävillä toimilla on keskeinen merkitys myös nuorten aikuisten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämiseksi. Varhaisissa elämänvaiheissa tehtävät hyvinvointia tukevat ja syrjäytymistä ennaltaehkäisevät toimet luovat samalla perustaa myöhemmälle hyvinvoinnille, työ- ja toimintakyvylle sekä hyvälle ikääntymiselle.

Nuorten aikuisten ja työikäisten tavoitteet korostavat myös hyvinvointia tukevien elämäntapojen vahvistamista, työllistymismahdollisuuksia sekä työ- ja toimintakyvyn vahvistamista.

Ikäihmisten hyvinvoinnin tavoitteissa painottuvat toimintakyvyn vahvistaminen mm. kotona asumisen turvallisuuden varmistamiseksi, liikunnan lisääminen erityisesti vähän liikkuvien ja erityisryhmien keskuudessa sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen yksinäisyyden vähentämiseksi.

Useita tai kaikkia ikäryhmiä koskevien tavoitteiden keskiössä ovat osallisuuden, yhteisöllisyyden, saavutettavien palveluiden ja turvallisen elinympäristön vahvistaminen. Tavoitteilla tuetaan yhdistystoiminnan edellytyksiä, kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia, asunnottomuuden vähentämistä sekä henkisen kriisinkestävyden vahvistamista.

Hyvinvointikoordinaattori Tiina Riihinen selvittää asiaa kokouksessa.

Toimivalta, johon päätös perustuu:
Hallintosääntö 32 §, sivistyslautakunnan tehtävät

Ehdotus

Sivistystoimenjohtaja Leena Kilpeläinen

Sivistyslautakunta hyväksyy osaltaan Jämsän kaupungin laajan hyvinvointikertomuksen vuosilta 2021–2025 ja -suunnitelman vuosille 2026–2029.

Sivistyslautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen -valtuustolle, että se hyväksyy asiakirjan noudatettavaksi strategisena hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiakirjana.

Sivistyslautakunta valtuuttaa sivistystoimenjohtajan täydentämään dokumenttia pelastuslaitoksen tietojen osalta ennen kaupunginhallituksen käsittelyä sekä tekemään teknisiä muutoksia.

Päätös